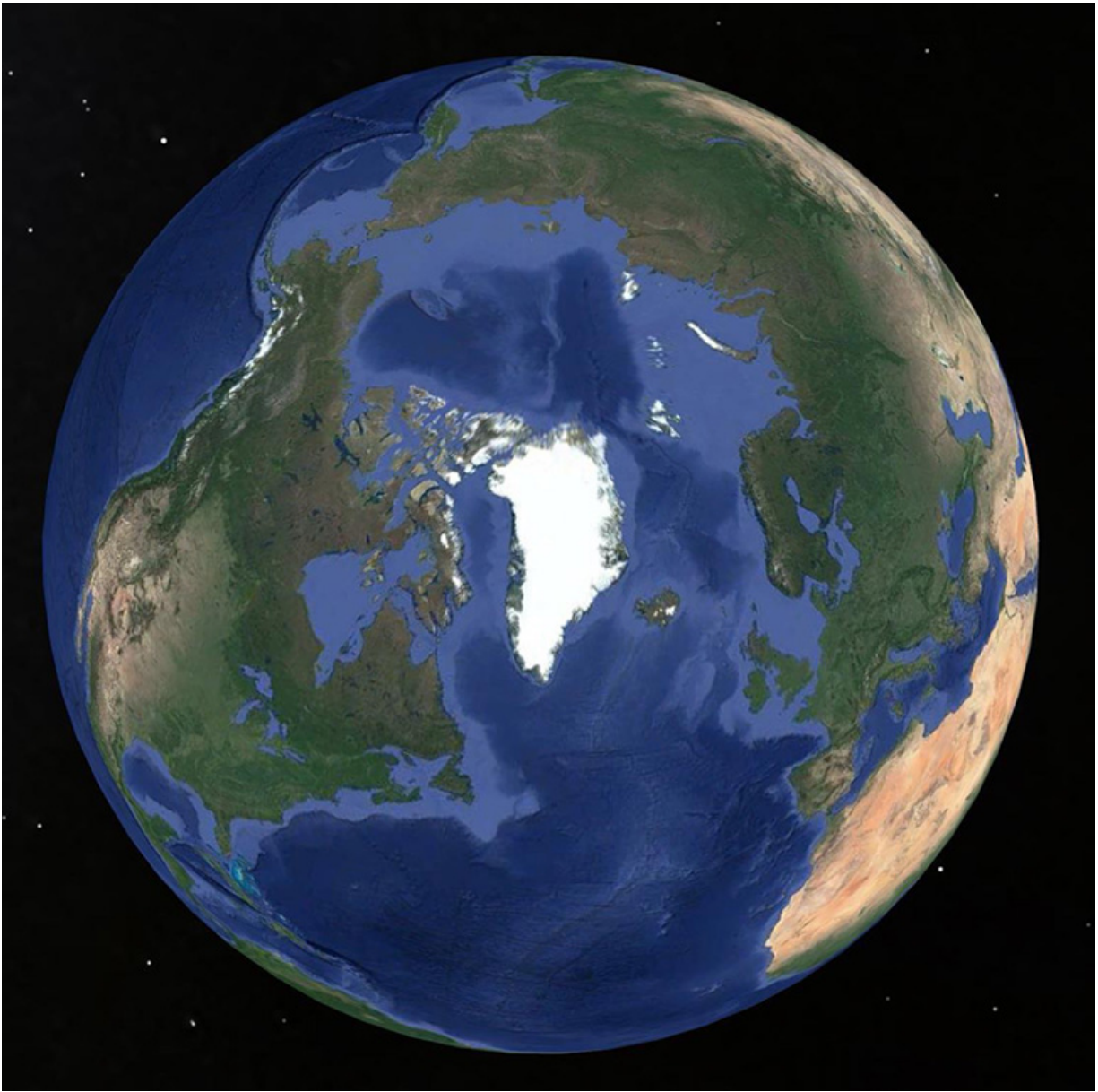

Torbjørn Ydegaard

GRØNLANDS HISTORIE ELEVOPGAVER

INDHOLD

De arktiske jægerkulturer

Nordboerne

Mellemp perioden

Kolonitiden

Østgrønland

Krig og nyordning

Hjemmestyre

Selvstyre

Nordøstgrønland i dag

Selvstændighed

Afsluttende opgaver

Glæden

DE ARKTISKE JÆGERKULTURER

Grundfortællingen i de arktiske jægerstammers grønlandske historie er den gentagne indvandring; et folk med rødder langt mod vest er kommet vandrende til Grønland, har befolket landet for en periode og er så forsvundet igen. Efter nogle hundrede år har det samme gentaget sig. Igen og igen.

Beskrivelsen af østgrønlandernes kultur og levevis er interessant, fordi den bevæger sig fra en nøgtern beskrivelse over den romantiske kritik til det sociale kollaps.

Opgave 1: Natur og kultur

Geografi: Naturgrundlag og levevilkår samt Demografi og erhverv

- *Grønlands Historie*: De arktiske jægerkulturer og Nordboerne
- Hvad betyder naturen for menneskers materielle kultur – for hvordan de skaffer sig tøj på kroppen, tag over hovedet og mad på bordet?
- Hvilken indvirkning tror du, den teknologiske udvikling kan have på den materielle kultur?

Opgave 2: Kulturernes udbredelse

Kronologi, brud og kontinuitet

- *Grønlands Historie*: Forhistoriens arktiske jægerkulturer
- Marker med forskellige farver de enkelte arktiske jægerkulturers udbredelse i Grønland.

Independence I

Saqqaq

Independence II

Tidlig Dorset

Sen Dorset

Opgave 3: Forklaring og funktion

Praktisk historisk problemstilling

Kristendomskundskab: Ikke-kristne religioner og livsopfattelser

- *Grønlands Historie*: Forhistoriens arktiske jægerkulturer
- At forklare teltets indretning som et spejlbillede af en guddommelig orden betyder, at teltets indretning altid bliver den samme. Det kan være en måde at fastholde en funktionel indretning på.
- Kan der være en fare ved at forklare en handling religiøst i stedet for alene ved dens funktion?
- Nævn nogle ting vi gør i dag, som begrundes med tradition eller religion, men som samtidig har en praktisk funktion, uanset den religiøse forklaring.

Opgave 4: Stenalderkulturer

Kanonpunkter som udgangspunkt for historisk overblik.

- *Grønlands Historie*: Forhistoriens arktiske jægerkulturer
- Find ud af hvordan stenalderfolk i Danmark har levet, og sammenlign deres boliger, redskaber og åndelige kultur med de tidlige arktiske jægerkulturer.
- Kan din teori fra den første opgave om en sammenhæng mellem natur og kultur også anvendes på danske forhold?

Opgave 5. Synåle og skrabere

Konstruktion og historiske fortællinger

- *Grønlands Historie*: Forhistoriens arktiske jægerkulturer
- Hvorfor var det så vigtigt for Independence-folket at kunne lave synåle?
- Hvad brugte man skrabere til?
- Hvad siger dette om vigtigheden af kvindernes arbejde?

Opgave 6: Skitse af et hus fra Inuit-kulturen

Praktisk historisk kildearbejde

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- Tegn et tværsnit af et hus fra Inuit-kulturen, der viser briksen og husgangen.
- Forklar princippet i husgangen som en varmelås.

Opgave 7. Model af teltplads

Relaterer til historiekanonien: *Ertebøllekulturen*

Historiske scenarier

Kulturelle og miljømæssige ligheder og forskelle mellem Danmark og Grønland

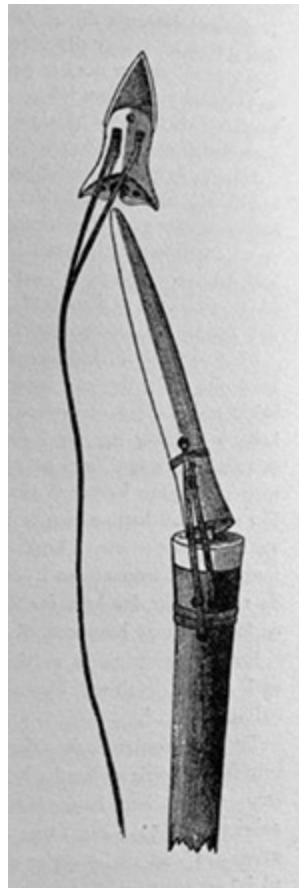
- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- Lav en model af en lejrplads med telt, ildsted, mennesker og hunde.

Opgave 8: Harpunspids

Praktisk historisk kildearbejde

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer

- Harpunen består af et langt skaft af træ med et forstykke af ben. På forstykket sidder den løse harpunspids, der er fastholdt med en rem forbundet til den oppustede fangstblære. Når harpunspidsen går ind i dyret, falder skaftet af og kan samles op fra umiaq'en. Remmen er fastgjort på den forreste halvdel af harpunspidsen, så denne ved belastning af remmen drejer sig på tværs inde i såret og ikke kan falde ud.
- Konstruer en harpun (evt. kun i træ og læderremme) efter ovenstående beskrivelse og demonstrer dens funktioner

Efter Nansen, 1942b

Opgave 9: Bola

Praktisk historisk kildearbejde

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- En bola er et kasteredskab bestående af tre reb på ca. 1 meter, bundet sammen i den ene ende og med vægte i den anden. Rebene vikled sig om benene på det jagede dyr, som derfor faldt og kunne stikkes ihjel af fangeren.
- Lav en bola og demonstrer i praksis, hvordan den virker.

Opgave 10: Drillbor

Praktisk historisk kildearbejde

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- Et drillbor består af et bundstykke af træ med en fordybning i, en pind med afrundet spids, der passer i fordybningen samt en klods til at styre pinden med. Om pinden vikles en rem eller snor en enkelt gang.

Drillboret virker ved at én person styrer pinden med klodsen og samtidig står på bundstykket og fastholder det. En anden person drejer pinden frem og tilbage med remmen. Nede i fordybningen fremkommer der gløder, der kan antænde noget tørt mos eller lignende.

- Lav et drillbor og demonstrer hvordan det virker.

Opgave 11: Navngivningens betydning

Samfundsfag: Kulturens betydning

Kristendomskundskab: Ikke-kristne religioners fremtrædelsesformer

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- Drøft om traditionen med navngivning kan påvirke et menneskes selvopfattelse, så det måske anser sig for mere værdifuldt end andre mennesker.
- Drøft om traditionen med navngivning kan påvirke et menneske, så det udvikler sine evner i overensstemmelse med ideen bag navngivningen -

bliver man en dygtig fanger af at være opkaldt efter en dygtig fanger?

Opgave 12: Myternes betydning i dagligdagen

Samfundsfag: Kulturens betydning

- Kristendomskundskab: Ikke-kristne religioners fremtrædelsesformer
- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- Hvordan vejleder de to myter om Sassuma Arnaa og om Maliina og Aningaaq menneskene om, hvordan de skal handle og opfører sig?

Opgave 13: Halo og bisole

Geografi: Jordkloden og dens klima

Samfundsfag: Kulturens betydning

Kristendomskundskab: Ikke-kristne religioners fremtrædelsesformer

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- I fortællingen om Maliina og Aningaaq er de mytiske forklaringer på fænomenerne halo og bisole beskrevet. Find og beskriv de naturvidenskabelige forklaringer på de to fænomener.

Opgave 14: Inuits kosmologi

Samfundsfag: Kulturens betydning

Kristendomskundskab: Ikke-kristne religioners fremtrædelsesformer

- *Grønlands Historie*: De historiske jægerkulturer
- Lav en planche, der illustrerer Inuits verdensforståelse.
- Drøft betydningen af den verdensforståelse for Inuit.

Opgave 15: Hvad er du bange for?